

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXI.

V Ljubljani 24. prosenca 1868.

List 4.

Tarbula, keršanska junakinja.

Zložil Janez Bilc.

I.

Je Azija nezmerna, naj večí del sveta,
V nji se razprostéra prekrasna Perzija.
Od morja razteguje se daleč na izhod;
Stanuje tu od nekđaj mogočnih Perzov rod.

Valijo silne reke valove do morjá,
Kipijo stermih hribov verhovi do nebá;
Se zibljejo po rekah bogate ladije,
Ob bregu rék pa krasne so mesta zidane.

In kmet si obdeluje poljá, vinograde,
Se rumení pšenica, in terta grozd dajè,
In oljke, pomoranče rodé obilen sad,
Cipresa vábi s cedro o letnem solncu v hlad.

Nomád*) v šotorih biva, redijo čede ga,
Govedo vitorogo in ovca kodrasta. —
Po gojzđih in puščavah se klati ris strašan
In leopard dereči, in silni oroslan.

Na perziškem prestolu sedí junaški car, —
Dežele te je Sapor mogočni gospodar.
Pa caru in narodu neznan je Bog-Gospod; —
Malikom mertvim služi veliki Perzov rod.

Oznanovavec vere brez sada delo ni:
Kristjanov zvestih mnogo živí že v Perziji.
Končana je Judeja, Jeruzalem razđjan,
Iz svete domovine je Judov rod pregnan;

In Judov pribežalo je mnogo v Perzijo,
Pa tukaj, ko v Judeji, svet' križ sovražijo,
Da cerkev se razcveta, se verniki množé,
Prenašati ne more zavidno njih sercé.

Malikov hrami zlati se hitro praznijo,
Duhovnom bogov krivih to grozno je hudó:
Se z Judi zarotijo, da mora bit' končan,
Kdor Nazarejcu služi, je križu zvest kristjan.

Na stolu slonokostnem sedí mogočni car, —
Kar k njemu se približa služabnik Baltazar;
Do tal se mu prikloni in tako besedí:
„Dovoli car preslavni, naj hlapec govori!“

„Duhovnik veliki Judov in vedežev glavár
Bi s tabo govorila, vesoljne zemlje car!
Poseben svet naznanit ti prideta moža.“ —
„„Pripelji ju!““ car reče. — Možá pristopita.

„Pod tvojim žezlom srečen je Perzijanov rod,
Na veke srečno vladaj, naš car in naš gospod!
Zvestoba ljudstva tega ko skala terdna je;
Zvestoba tvojih ljudstev nikdar ne gane se.“

„Pa v nedru svojem kačo, preslavni car, rediš,
Kar dober si kristjanom, kar tukaj križ terpiš;
Kristjanov hudobije dozorel že je sad:
Glej, Simeon prezlobni je v nedrih tvojih gad!“

„Kristjani so sovražni prestolu tvojemu,
Prijatli pa veliki cesarju rimskemu;
In Simeon hudobni izdaja te, gospod!
Že čas je pokončati kristjanov gujusni rod.“

Sta caru govorila besede te možá, —
So Saporja zabódle besede v dno sercá.
„Kar bal sem se že dolgo, naznánila sta mi, —
Dežela naša v nedrih strupeno zvér redí.“

Takó mi vrača dóbro hudobni ta kristjan,
Da ljud moj podpihuje, naj Rimcem bode vđan,
Bogove zasramuje, postav se ne derží; —
Prisežem smert zdaj njemu, ki zvesto križ časti.“

Tak Sapor je govoril, ndaril dlan na dlan,
In Baltazar priskoči — služabnik mu udan;
Do tal se mu prikloni, ponižno govori:
„Kaj hočeš, car naj vikši, da suženj tvoj stori?“

„Po Sardapara pojdi!“ — Ko pride Sardapar,
Z besedo zapové mu serdito Sapor car:
„Naj straža moja berzo po Simeona gré,
Naj vklene ga v verige, naj verže ga v tamé! —

Ta Simeon, priletan, pošten in prav čistit
Kristjanov perzijanskih je bil metropolit;
Ljubila, poštovala ga vsa je Perzija,
Keršanstvo pa gorelo je zanj do dobrega.

Je sveti dar opravljal, Boga Bogu dar'val,
Ko v sveti hram prihruje neusmiljena derhal.
Kristjani, zvesta čeda, si brišejo solzé,
Ko drazega očeta z okovi obložé.

Pa Simeon, ko jagnje, ne toži, ne roti;
Da čedo je zapustil, le tó serce teží.
V tamni ječi moli, da usmiljeni bi Bog
Otroke ljube rešil preganjanja, nadlóg.

Že Sapor car razsaja, ko ljuti volk divjá,
Ko pride v čedo tiho, med mirne jagnjeta. —
Naklada globe silne, podira tu in tam,
Znad streh cerkvénih šviga prot nebu rdeči plam.

Posode dragocene je v svoj zaklad pobral,
Zaveze nove bukve že plamen je sožgal.
Duhovne in levite terpinčil je, moril,
Že vernik mnogoteri je svojo kri prelil.

Kri sveto zemlja pije; al seme ta je kri, —
Iz semena čistita sadica se rodí:
Cvetlica svete vere bo lepá kakor zdaj
V Perziji prekrasni cvetela še kedaj.

*) Nomadi se imenujejo pastirske ljudstva.

Biseri Jezusu in Marii.

Vi mladenči dviški!
Biseri samiški,
Vi Marije ste
Svitile lučice.

Limbarji ste beli,
Angeli veseli,
Vi Mariin cvet
Ste že na tem svet'.

Tam pri Božjem troni
Vi v Marijni kroni
Svitlih zvezdic žar
Bodete vsigdar.

Biseri leskeči
Jezusa naj veči
So ponižne vse
Čiste dvičice.

Vé vselej device
Rajske ste cvetlice,
Solnčni Njega kras,
Ki je stvaril vas.

Lepše še cvetele
Bote in slovèle
V družbi Ženina,
V družbi Jagnjeta.

B. A. V.

Osemnajststoletnica v Rimu.

(Konec.)

Novi svetniki, lansko leto sv. Petra dan v Rimu razglašeni, so se v cerkvi čč. oo. Franciškanov veličansko preslavljali, imajo se tudi po vsi škofii zadevne tridnevnicke kmali obhajati; — najsklenemo torej popise lanskega leta o osemnajststoletnici še z nekaterimi pristavki.

Kakor se v Rimu, v središču keršanstva, preslavlja vsi svetniki vesoljnega sveta, in še zlasti spričevavci, tako se mora Rim sam zase in že s svojimi lastnimi mučenci mesto mučencev ali marternikov imenovati. To priča siloviti Koloseum, strašansko podolgovato okroglo ozidje, ktereга velik del še zdaj stoji, in ktereга zemlja je toliko keršanske kervi popila. To pričajo katakombe ali pozemeljske rake, kjer toliko svetnikov vstajenja čaka. To priča vse mesto, ker vse je polno cerkvá, svetinj in svetih ostankov, grobov itd. Rim z vso Italijo vred se smé po pravici dežela svetnikov imenovati. In če so prišle zdaj v to deželo hude poskušnje, pa ne bo zmiraj tako! Sej je tudi Francija imela svoje strašne čase, svoje Voltère, Diderote itd., — in kako zdaj gori za sv. Očeta in njih pravice! — Zastonj tuli zdaj po Laškem Garibaldi z vsim framonstvom, zastonj se napenja protestanstvo; to je le vihar; časi se bodo zvedrili in zopet bode solnce sijalo.

Rim je večno mesto zavoljo svoje pretečene in zanesljivo tudi zavoljo prihodnje zgodovine, namreč v zvezi s papeštvom. Tukaj je stol sv. Petra, stoječ na skali, ktere peklenske vrata ne bodo zmagale.

Rim je glavno mesto, je stolnica vesoljnega sveta. Stermeč premišljuje tukaj človek ostanke poganstva — iz časov kraljev, samovlade, cesarjev. Še z večim stermenjem se v duhu ozira na velike papeže, ki so svet prenovili in ga zredoma prenavljajo, ki so oljkovali, oblagrovali, osrečevali vesoljni svet, ki so o naj hujših viharjih med trinoštvom in divjaštvom edini terdili in razširjali svobodo, pravico, umetnost, vedo ter sad mlajšim zapustili. To nedosegljivo slavnost večnega mesta čuti framasonski napuh in „edine Italije“ malik, torej ga po njem tolikanj žeja, ker ne pomisli, da v njegovih rokah bi Rim ne bil več to, kar je pod pohlavnim pa vseobsežnim žezlom namestnika Kristusovega. Le kdor ima toliko oblast, kolikoršno ima papež, more Rimu toliko veljavo dajati, kolikoršno res ima, dokler Petrov naslednik tam stoluje. (H.)

Kteri kralj in vladar ima po vsem svetu svoje otroke, svoje duhovne podložnike in vernike, kakor rimski papež? Ozrmo se le samo na silovito djanje Pija IX po vsem svetu. Po daljni Avstralii, po južni in severni Ameriki in celo po naj odročniših pušavah vroče Afrike je vstanovil Pij IX za časa svojega vladanja petnajst apostolskih misijoniš. Samo po zunanjih delih svetá je Pij IX napravil 6 nadškofijstev in 67 novih škofijstev, tedaj z

vikarijati vred 90 višjih pastirskih sedežev. Po Avstrii, Francii, Španii, Italii, Holandii in Anglii je postavil 19 nadškofij (izmed kterih jih je bilo že poprej 12 škofij) in pridružil jim je 40 novih škofij. Pija IX djanje je tedaj 25 nadškofij, 107 škofij, 22 apostolskih misijonstev, s škofovskimi višjimi pastirji; skupno število 154 višjih pastirskih sedežev. Naj imenuje kdo oblast, ktera se tako razširja po vsem svetu, kakor oblast sv. Očeta! In to daje tudi samemu rimskemu mestu slavo. In slava Rima je slava slehernega pravega katoličana. Da se jud, da se protestant, razkolnik ne veseli tega gospostva katoliške Cerkev, to se dá umeti; da postane katoličan tolik butec, taka šleva, tako zanikarno revše, da rajši vleče z judom in nejevernikom, kakor pa s svojim Očetom in s svojo Materjo: to je vganka. —

Ker smo te spise o osemnajststoletnici pričeli s sv. Petrom, naj se tudi dokončajo s sv. Petrom. Eden cerkvenih očakov nadčloveško moč, ki se razodeva v sv. Petru in njegovih nasledoikih, prav živo popisuje nekako tako-le:*)

Misli si prihajočega priprostega tujca. Vsednje je vse na njem, lasje ne ro šegi, brada skodrana, plajš s talarjem oprášen itd. S svojimi tovarši počiva nekoliko ob vratih „Porta navale“ in oprášuje, ktera je pot v judovski stan unstran Tibere, pozveduje tudi, kako se imenujejo ti in ti čudni spominki, ki jih od deleč vidi. Znad ogelnega kamna, na kterem počivaje sedi, lahko vidi Kapitol in Jovov tempelj... Med tem takim stopi k njemu eden izmed neštevilnih rimskih pohajkovačev, ki vedno novice pobirajo in tujce z oprášenjem nadlegujejo. Nasnuje se pa med njima taki-le pogovor:

Neverec. Ali bi pač smel poprašati, tujec, kaj te je v Rim prignalo? Ne mara bi ti mogel kaj postreči.

Peter. Prišel sem neznanega Boga oznanovat; namesto malikovanja, ki tukaj gospoduje, bom njegovo češenje vstanovil.

Neverec. Kaj še vender! To je pač kaj čisto novega, in prvi bom to povedal svojim prijatlom, ko pojedemo drevi na Formu (terg) šetat. Dajva se malo razgovarjati, ako ti je ljubo. Povej mi najpred, od kod si prišel, kje si doma?

Peter. Jaz sem iz ljudstva, ki ga vi sovražite, ki ga zaničujete in ste ga že večkrat iz Rima izgnali, zdaj pa so nam zopet dovolili tukaj stanovati;... iz Judeje sem

Neverec. Se vé, da si pač imenitnega rodú; mož v visoki službi v vaši deželi?

Peter. Lej tam-le pred nama ob vodi tne ribiče, jaz sem ravno takega opravila kakor uni. Lep del svojih dni sem preživel ob nekem jezeru v naši deželi ter sem mreže pletel in kerpál. Denara in premoženja nimam.

Neverec. Zdaj odkar si uno delo popustil, si se najberže prijel modroslovja, si hodil v šole modrijanov in govornikov, in pridobil si si zgovornijo, na ktero se ti je zanašati?

Peter. Jaz sem neštudiran človek.

Neverec. Dozdaj ne vidim nič, kar bi utegnulo biti posebno vgodno za tvoje početje; vender ne mara češenje tega neznanega Boga, o kterem govoriš, ima kaj prav posebno mičnega, da čisto nobenega družega priporočevanja ne potrebuje?

Peter. Kakor se oberne! Bog, ktereга jaz oznanujem, je umerl med dvema razbojnikoma na križu.

Neverec. Kaj imaš nam neki oznanovati o tako čudnem Bogu?

Peter. Nauk, kteri se napuhnjenim in meseno mislečim zdi neumnost in tistim pregreham vojsko napoveduje, kterim to mesto tempeljne zida.

*) Glej „Der heilige Petrus in Rom“, Dr. P. Karl Brandes Einsiedeln etc. 1867.

Neverec. In ta nauk ti namerjaš tukaj v Rimu vstanoviti.

Peter. Prav da, tukaj v Rimu in povsod po zemlji. Neverec. In pa za dolgo časa?

Peter. Za vselej.

Neverec. Jova mi! Početje to ni brez pritežnosti, in menim, bili bi ti za začetek potrebni močni zavetniki, da kar pričenjaje ne obtičiš. Cenim pa, da zanesljivo imaš tukaj prijatle cesarske, boljare, bogate modrijane?

Peter. Bogatim moram napovedovati, naj se od bogastva razločujejo; modrijani se morajo pod igo vere sklanjati; cesarju naznanim, da naslednjič ne bode gospod bog in ne več višji duhoven.

Neverec. Ti po tem takem previdiš, da vsi ti, ne da bi se s teboj združili, bodo zakernili zoper tebe in tvoje učence, ako jih imaš? Kaj pa potlej?

Peter. Potlej bomo umirali.

Neverec. Ravno to se mi v resnici zdi naj verjetniše izmed vsega, kar si mi povedal. Lepa hvala ti, tujic, prav prijetno si me vedril. Toda za en pot bodi dovolj; drugikrat več. Srečno! — (Sam pri sebi:) Ubog neumnež! Pač škoda zanj; zdi se mi, da je prav pošten mož. —

Če je tudi ta pogovor le prilika, vender kaj resnično popisuje stan in misli, kakor so gotovo bile v Rimu takrat, ko je bil sv. Peter prišel v to mesto. Tako je bilo v resnici. Početje sv. Petra se je vsakemu Rimljanu moglo zdeti nespamet, in nespamet bi bilo v resnici, ako bi bilo zgolj človeško delo. Neverstvo je bilo vse vkóženo v mesenosti, strasti in posvetne misli. Malikovavstvo je bilo terdo sklenjeno z državno vstavo, kdor se je malikovavstva dotaknil, je zlobno delal zoper državo, postal je nasprotnik ljudstva in gospóske, veljal je za hudodelnika zoper veličanstvo rimske države.

Pri vsem tem je Peter zmagal, se je Peter v svojih naslednikih ohranil, in ako hočemo prav govoriti, imamo zdaj že dvestooseminpetdesetega Petra na apostolskem stolu. In kakor je bilo od začetka do danes, tako bo do konca sveta, ker nespodmakljiva je resnica; „Ti si Peter — Skala —, na to Skalo bom zidal svojo Cerkev, in vrata peklenške je ne bodo zmagale!“ (Mat. 16, 18.)

Krivicca.

Iz Krašnje.

Dva posestnika bila sta si takó sosedata, da ne le po hišah, ampak po posestvu sta si bila mejača in sosedata. Vsak za se je imel svoje obširno in lepo selsko posestvo ne raztréeno, ampak skupno in nerazdeljeno. V sredi med obema posestvoma se je razprostirala dolga in široka tratina, prazna in neobdelana bila je lastina obéh. Na vsem tem prostoru ni bilo viditi nikjer kakega mejnika, zunaj nekaj sadnih drevés, ki so v ravni versti zelo na sredi tratine od enega kraja do drugega raztegle se, pa ga tudi, skoraj da, treba ni bilo, kajti pasle so se po nji obéh sosedov goveda, in sicer križem, kakor se je živini in pastirjem poljubilo. Sosedata bila sta terdna, premožna, pa tudi miroljubna možata, prava prijatelja med sabo; pastirji so bili vestni ter so pazili, da ni kako govedo v polje, toraj v škodo zašlo; na tratini pa, sta si mislila sosedata, naj se živina enega ko drugega spreha in pase tó ali tam, kakor ji je ravno ljubo in drago. Od škode in krivice ni bilo tu nikake govovice. Kakor sta gospodarja živela med sabo v slogi in prijaznosti, živele ste tudi družini v enaki slogi in edinosti, tratina pa je bila splošni pašnik za obojno goved. Té mirne in prijetne razmére vender dolgo trajale niso.

Dobro, ljudoljubno serce teh dveh sosedov vedili so trije kočarji in neki osebenek sebi v prid obračati; prosili so ju, naj bi smeli kterikrat na tratino svoje

goveda zaganjati, in ker jim je bila veliko krajša pot čez trato z njiv na dom, prosili so tudi, da bi smeli ne le péš, ampak kterikrat tudi s kakim vozom čez njo. Sosedata, dobra možata, privolita v to, vender pa takó, da so kočarji in osebenki pasti smeli, kadar ni bilo domače živine na paši, in voziti takrat, kadar je bila kaka posebna sila ali potreba. S tim ravno pa je bil kvas postavljen k prepiru in neslogi.

Sčasoma napravi si eden sosedov drevesnico na tratini, drugi pa prestavi zélnik na njo, družini ste se z léti spremenile, otroci so proti verhu rastle, in sploh marsikaj se je predrugačilo. Pastirji niso bili več tako pazni in vestni kakor kdaj, živina je prišla v drevesnico, pa tudi v zélnik, škoda je bila tó, škoda je bila tam; med pastirji samimi bil je pogostin prepír, češ, vsak naj s svojo živino na domačem ostane, in škoda se ne bo delala; naj več prizadjali pa so posestnikoma kočarji in osebeniki. Ne le, da so omenjeni kočarji pripuščenja, pasti, kadar domače živine na paši ne bo, se pridno poprijemali, temveč jeli so oni živino kar naravnost na tratino zaganjati, naj je že bila prazna ali ne; k temu so še drugi kočarji in osebeniki se pridružili in paslo se je zdaj vse križem, drevésnice in zélnika ni bilo moč več obvarovati, vozili so čez tratino brez kacega daljnega vprašanja pri vsaki priložnosti, prepíri so bili vsled vsega tega čedalje pogostniši in zmešnjava na tratini več in večí.

Gospodarja sosedata in prijatelja grize zeló ta reč, in ne moreta je dalje terpeti; bila sta pa tem bolj prisiljena, vse spet vrediti in prepíre končati, ker jeli so celó že nekteri kočarji pota se lastiti, kakor da bi pravico do njega imeli. Pravična in miroljubna sosedata stopita zato neki dan na tratino in tu postavita naj poprej mejnike, in na tanko določita, kaj da gre k temu, kaj spet k drugemu zemljišču. Ko mejo določujeta, jima naj bolj kaže drevesno čerto v to vzeti, in res odločila sta jo v prihodnjo mejo med enim in drugim posestvom. Ko je bilo to skončano, zasadila sta potem živo mejo med mejnimi drevesi, in sta spet vso tratino z ravno tako mejo obdala. Sadne mejne drevesa so bile lastina obéh, debela so stale ravno po meji, veje pa so visele sem in tje na oboje posestvi. Da bi vsakemu prepíru v zadevi sadja v okom prišla, pogodila sta se zato med drugim, da vsaki nju tisto sadje pobira in spravlja, kterega rodé veje na njegovo posestvo viseče; kočarjem sta kolovozno pot zaperla, vender pa vsak na svoji tratini stezo jim odperto pustila, da so po krajšem potu péš od doma na svoje njive hoditi, in spet od ondot na dom se vrniti mogli; pašo pa sta jim popolnoma vzela, in to tem več, ker sta dozdej pusto in ravno razdeljeno tratino z živo mejo obdala in vsak za sé v travnik spremenila. S tem je bilo prepíra in nemira konec, jezike pa so kočarji in osebeniki hudo in še več časa brusili.

Možata sta varovala s svojim ravnanjem svoje pravice, sta varovala posestvi škode, sta odstranila vzroke k prepíru in nemiru, ter ravnala, kakor jima je velévala pravica in dolžnost, in vender sta bila krivičnika, skopuha, požeruha, in kdo si ga vé kaj vse psavana, in to zakaj? Zató ker si nista pustila pravice kratiti, ker sta hotla vsak na svojem posestvu gospodarja biti in ostati, ker sta mir ljubila, krivico ustavila in škodo odvernila! Psovanje pa, izvirajoče iz takih virov, je li pravično? — Dozdaj saj nam še ni tisto pravo znano, katero bi zdravo kaj takega terditi zamoglo.

Temu dvojnemu posestvu podobne ste cerkev in država. Ko je keršanstvo zmagalo in ideja keršanska tudi na dvoru rimskih cesarjev kraljevati začela, delale ste obé te oblasti, cerkvena in državna, ena pri drugi v miru in lepi slogi, spoštovale ste si nasprotno svoje pravice, država ni segala čez svoje mejé, temveč polna

spoštovanja do cerkve ko posvečene duhovne oblasti je državna vlada to še le prijazno podpirala in ji na roko šla. Cerkev nasprot pa je gojila državljane npravnega in zvestega značaja in bila je po svojih služabnikih, posebno po papežu, ne le dobrotnica in modra svétnica v državnih zapletkah, ampak celó tudi rešiteljica ljudstev. Vender časi sloge, pravice in nasprotnega spoštovanja niso vedno trajali, prijazne, lepe razmere jele so kmalo se tergati.

Judovsko ljudstvo je bilo po razdjanji Jeruzalema razkropljeno na vse štiri vetrove ter je živelo pomešano med kristjani; krivoverstva so jele zdaj tó zdaj tam rogoviliti in ljudi motiti; tudi oblastniki, ki so imeli veljavno ali celó prvo besedo v državi govoriti, bili so večkrat neprijatelji cerkve. Prekanjeni Abrahamovi potomci so vedili med keršanskim svetom si vedno več pravic pridobiti; krivoverci so znali med katoličani se terdo vsesti, in možjé omahljive vere in prevzetnega duha, pa besede veljavne, so se zakrivali v zagrinjalo hinavčine ko prijatelji človeštva, ter segali čez meje v pravice cerkvene. Samostansko, molitveno in premišljevalno življenje jih je v oči bodlo, božje pota so jim bile potrata časa in lenobno pohajanje; premoženje cerkveno se jim je zdela réč, s katero ima vlada pravico poljubno obračati; zakon pa zveza, ktere veljavo ali neveljavo razsoditi le državi gre, ne pa cerkvi; šole v rokah cerkve, procesije jim niso bile kaj po volji, pridige so jim bile predolge, svéc jim je preveč med službo Božjo gorelo, sreberne in zlate posode in druge lepe in drage reči v cerkvi so jim bile mervto blago, ktero brez prida in dobička leži; sploh jéli so se ti ljudjé prav kakor zgoraj omenjeni osebeniki in kóčarji vesti, ter se v reči mešati, ktere edino le v cerkveno oblast spadajo, ali pri kterih saj cerkvi prva in določivna beseda gre.

Cerkev je od Gospoda vtemeljena, da verne vódi po potu prot nebesom, ona tedaj ima le določiti, kaj da je pred Bogom prav, kaj pa ne, kaj da človeku v zveličanje služi, kaj ga pa od tega odvračuje, kaj je sveti veri primerno in kaj tisti nasprotno; in cerkev je, ktera je samostane ko družbe iz keršanskega duha izviraóce, in bóžje pota ko kraje Bogu posvečene, ko kraje milosti božje poterdiila in odobrila. Cerkev je svéta, je božja naprava, njena oblast sega celó na unodni svet, v večnost, ona je duhovna mati vsih vernih, in če so tudi kralji in cesarji, cerkev potem takem mora saj toliko pravice imeti, kolikor je ima slednji njenih otrók, vsak posebni posestnik za sé. Ktera oblast, in s kako pravico pa bi si upala človeku pravičnemu, poštenemu in v vsih pred Bogom pripušenihi rečéh vladi pokornemu, njegovo premoženje vzeti, in mu v odškodovanje kake solde ponuditi? Vlada ima pravico tirjati od državljanov, da po zmožnosti darujejo o času sile in potrebe na blagor očetnjavi, in državljan je zavezan k kaki daritvi; nikakor pa nima pravice država posestniku zgoraj omenjenemu hišo, zemljišče in drugo blago vzeti, si ga sebi prilastiti, ali pa prodati, njega samega pa s kako troho odškodovati. In če je temu takó, je li cerkev manj od vsakdanjega navadnega posestnika?

Zakon je v katoliški cerkvi zakrament, zató ima pa tudi cerkev v tej zadevi prvo besedo govoriti, in pred vsim drugim ona pogoje staviti, pod kterimi zvezo moškega in ženske ko resničen keršanski zakon spoznati zamore, prepustivša tudi vladi, kar vladi v tej reči gre. Vednost brez npravnosti je malovredna, je vir napuha, človeštvu večkrat v spodtikljej in v zadevi večnosti prazna milina péna. Le če se vednost z npravnostjo v živi veri druží, je tista v resnici veljavna, kajti njena veljava sega s časnosti v večnost. To ravno pa odkazuje

cerkev ko dobrotljivo nadzornico šol, ker le ona zamore s keršansko npravnim duhom šole preveti, in to toliko bolj, ker je postavljena in pooblastena, ne morda od kake posvetne oblasti, ampak od Njega, ki je nejenljivi vir vse modrosti, v odgojiteljico človeštva in toraj tudi šolske mladosti v zadevi vernega in npravnega življenja. To se bo prej ko ne svobodnjaškim véternikom zmešno zdelo, pa živoverni katoličanje imajo svoje prepričanja, in teh se šteje tudi v naši lahkomišljeni, vsi posvetni Avstriji na milijone. Da so procesije, pridige, keršanski nauki, maše, litanije, cerkvene posode in drugo, kar k službi božji in njenemu poviševanju gre, reči, ktere edino le v cerkveno okrožje spadajo, in so le cerkvi in njeni previdnosti prepustiti, bo le ta tajil, kteri ne veruje v cerkev ko božjo napravo v posvečenje in zveličanje človeštva, toraj v nje viši poklic in vodbo svetega Duha, temveč jo ima k večemu le ko sredek v vladnih rokah k dosežbi državnih namenov.

Vse to ravno navedeno je vernemu jasno ko beli dan, ali tudi oni, ki zunaj cerkve stoji, pa ni enostransk, temuč ravnopraven, resnico- in pravicoljuben, in se je soznanil z duhom katoliške cerkve, mora spoznati, da drugač biti ne more. Kajti cerkev, ktero verni ko svojo duhovno mater časté in ji pokoršino skazujejo, ktero oni ko božjo napravo v zveličanje človeštva spoznavajo in terdno verujejo, da je pod vodstvom svetega Duha; cerkev, ktera je živo ziraló prave neskrunjene npravnosti, toraj za vsakega, kteri ni spačen in spriden, svéta, vsega spoštovanja in zaupanja vredna naprava; cerkev, ktera šteje na vse to še milijone in milijone vernih: — cerkev mora svoje pravice imeti in se prosto gibati v državi, v kteri pravičnost ni prazna beseda, in le v svojo lastno nesrečo bi država ravnala, ko bi cerkev in njene pravice podkopovala. Ali glej, da si tudi je temu takó, je vender v teku časov vse drugače prišlo. Drugoverniki in nasprotniki cerkve so bili vsi zviti in prekanjeni, vedili so vodó vedno bolj na svoj mlin obračati, in dosegli so marsikaj tega, kar so iskali. V njih veselje in zadovoljnost so jeli samostane zatirati, premoženje cerkveno cerkvi iz rok jemati, božje pota in tudi druge cerkve zapirati; v zakon, da si tudi zakrament, se cerkev ni smela v zadevi zakonskih razveznih zadržkov več mešati; škofje so s papežem zamogli le po ministerstvu pismeno pomenkovati se, vse dopise cerkvene iz Rima, tudi pastirske liste domačih škofov, je móglá prej vlada pregledati in za nenevarne spoznati, predenj so jih škofje razglasiti pravico iméli; viši šole, tudi bogoslovske, so z bukvami cerkvi in veri nasprotnimi pačili, zapovedovali so, kako, kaj in koliko časa ima duhoven v cerkvi pridigovati, koliko svéc da smé pri službi božji goretí, in še marsikaj družega, kar je bilo cerkvi, pa tudi državi le v škodo in kvar. Sploh cerkev ni bila več prosta, ampak sužnja, služabnica v oblasti državni in za namene državne. Pa ni bilo še tega dosti, jeli so celó tudi zahtevati, naj bi cerkev lagala ter se svojih obredov v povzdigo posvetne časti za umerlimi nejeverniki posluževala, tirjali so cerkveni pokop tistih, ki še na zadnjo uro cerkev in svete zakramente zaničujejo in zametujejo. Je li pa cerkvi to storiti mogoče? Cerkev ne spremlja merličev na pokopališče, da bi s tim svečanost po mervtih posvetno zviševala, temveč ona jih spremlja ko duhovna, ljubijoča, skerbna mati, da truplo zemlji, dušo pa milosti božji zročuje in še na grobu za-nje moli. Cerkev moli, pa ona opira molitve in prošnje svoje na vero ranjkega ter se sklicuje na to, da je umerli veroval v sveto Trojico, da je spoštoval voljo Božjo, da je bil v pravi veri združen s keršansko družbo. Je li pa to res pri njem, ki že v življenju za cerkev maral ni, in jo je v smerti z zaničevanjem svetih zakramentov kar popolnoma za-

tajil? Bi li cerkev ne lagala, in to na posvečenem kraju, ko bi nad takimi merlici svoje mertvaške obrede opravljala in za-nje molila? Bi cerkev ne pozabila tako ravnaje svojega svetega poklica, in ali bi ne ponižala sama sebe v zaničljivo orodje nevernega, posvetnega duha? In vendar se je to od nje zahtevalo!! Pri takih razmérah pa se je li čuditi, da so laž, krivica in brezbožnost, viri zdanjega žalostnega politiškega in cerkvi sovražnega stanja, čedalje večo moč in veljavo dobivale ter se v škodo človeštva ukrepile?

Da bi se vse te sovražne, krivične in nevarne zadeve po zmožnosti odstranile, in neprijazne razmere med cerkevjo in deržavo poravnale, sta se enako zgoraj omenjenima gospodarjema papež in cesar med sabo pogodila, in to pogodbo sta po cerkveni šegi „konkordat“ imenovala. V tej pogodbi, v konkordatu, je pripušeno cerkvi, kar bistveno v nje okrožje gre, in spet dano deržavi, kar je bistveno njeno; v rečéh, pri kterih ena v drugo séga, sta pa visoka oblastnika lepo, kakor zgoraj omenjena gospodarja, vse vredila in odločila, kaj da gre deržavi v teh rečéh, in spet kaj da cerkvi. Opomniti moramo tu, da cerkev se kaže v tej pogodbi zelo zelo odjenljiva, kajti odjenjala je deržavi v vsih rečéh, kolikor ji je le mogoče bilo; opomniti moramo pa tudi, da se cerkev s konkordatom ne vtikuje nikakor v pravice in razmére drugovernikov, da toraj ne dela nikomur krivice, in le to obravnava, kar po njenem spoznanju Božjo čast in zveličanje vernih doveršuje.

Človek brezstransk, ravnopraven in spošten si je mislil po sklenjenem konkordatu: „No, dobila je zopet cerkev nazaj svoje pravice, tudi deržava mora zadovoljna biti, kajti prihranila si je pri vsem tem še zmeraj več vpljiva, kot je ravno potreba, v cerkvene zadeve; cerkev je zdaj spet v prijazni zvezi z deržavo, katoličanje gredó v cerkvenih zadevah svojo pot — in drugoverniki svojo, vsi pa ko zvesti Avstrijani smo cesarju in njegovi vladi pokorni deržavljeni, in to je prav, tako mora biti, to tirja pravica, to tirjate potreba nasprotnega porazumenja in zloga osrečevavna.“

Ali vse drugač so mislili in mislijo cerkveni nasprotniki. Z neko posebno razdraženostjo so jeli otroci Abrahamovi, drugoverci in domači nevedneži in nejeverci napadati to pogodbo in preganjati konkordat. Ubogi konkordat je bil po mislih teh zagrizenih sovražnikov vse dozdanje nesreče v Avstriji kriv. „Proč s konkordatom, civilni zakon naj veljavo ima, šole naj se cerkvi vzamejo in posvetni oblasti izročé, s premoženjem cerkvenim pa naj se deržavni dolgovi poplačajo!“ tako kričijo. Krik teh ljudi, njih vpitje, njih djanje in ravnanje v zadevi konkordata, vse je prav podobno gerdemu in krivičnemu kriku in psovanju osebenikov in kočarjev v naši priliki. Posvetni, lažnjivi, krivični in brezbožni duh naj bi tedaj na svetu kraljeval in zapovedoval, keršanski, božji duh pa naj umolkne in zibne izmed nas! Cerkev, ki goji resnično nrvnost, neomahljivo zvestobo, in pravo svobodo, bi ne sméla imeti skor da nobenih pravic; rogovilstvo napuha in nejevere, ki svoje pogubivne naklepe snuje in kuje, pa naj bi se košatilo in razprostiralo poljubno na vse strani; cerkev ko božja naprava naj bi poduka iskala in za svoje pravice beračila pri svojih nezvestih, odpadnih otrocih, pri krivovercih in judih; sebičnežev in krivičnikov beseda pa naj bi bila sploh določivna in edino veljavna! Milijoni vernih bi moglo zoper svojo vest pesem péti, ki jo žvižga in tuli v primeri pač le pešica nejevernikov, in pa v toliko hvalisani dobi ravnopravnosti in svobode! Je li to pravica? Da! pravica, toda pravica kočarska prilike naše, ali z drugimi besedami, v nebó vpijoča krivica.

Čertice o civilnem zakonu.

Kongregacija trid. zbora je naznanila svoj sklep o civilnem zakonu. Na laškem so pri kerstih zakonskih otrók v navadi velike slovesnosti, n. pr. zvonjenje, orgljanje, ktere pri nezakonskih odpadajo. Več laških duhovnih pastirjev je vprašalo imenovano kongregacijo, kako se bo ravnalo pri kerstu otrók iz zgolj civilnega zakona. Odgovor je bil, da osebe, ki so v takem divjem zakonu in niso dopolnile cerkvene postave, veljajo le za priležnice (konkubine); njih otroci so nezakonski, in po tem naj se z njimi ravná pri sv. kerstu. To je tolikanj bolj potrebno, da nevedno ljudstvo ne bo mislilo, da med cerkvenim in civilnim zakonom ni nič razločka. Čast slovesnega kersta zadeva tudi starše, in „kakor se spodobi, da so te časti deležni oni, ki so prejeli po katoliški šegi véliki zakrament v Kristusu in v cerkvi; tako so je gotovo nevredni taki, ki očitno v grehu živé in so z velikim pohujšanjem drugim vernim v spotiko in pogubo.“

Znani Alban Stolz pravi v svojem naj novejšem spisu „Wechselbalg,“ da je civilni zakon 1) očitno zatajevanje keršanske vere. Zakon je namreč s sv. vero tesno sklenjen. Kristus, ki se ni vtikal v svetne reči, je dal o zakonu določne postave, n. pr. zakona ne ločiti (Mat. 19, 6), ločene ne jemati (Mark. 10, 11., Luk. 16, 18.). Sv. Janez kerstnik je dal svoje življenje, ker je grajal pregrešno zavezo kralja Heroda. Sv. Pavel imenuje zakon sveto skrivnost, ki je vpodobljena v zavezi med Kristusom in cerkvijo. Ako bi vlada odobrila in vpeljala zgolj civilne zakone brez ozira na cerkev, bi se vtikala v verske reči, ktere so cerkvi od Kristusa zročene, puntala bi se zoper Boga; po novih postavah, v taki namen bi imenovala zakon, kar med kristjani ni zakon ter bi s tim podpérala očitno pohujšanje, priležništvo, ali kakor pravijo, rokovnjaški zakon, ki v gojzdu sklenjen pred Bogom toliko veljá, kakor pred županom, to je — nič.

2. Alban Stolz imenuje civilni zakon goljufijo ljudstva v silno imenitni reči. Ljudstvo bi namreč pač lahko mislilo: kar gosposka vpelje, mora že pravo biti; za zakon mora tedaj dovolj biti, da se gosposkine postavi zadostuje, in bi tak zakon imeli za pravi, pripušeni zakon. Vendar svetna gosposka ne more nobene zakonske zaveze med kristjani veljavne storiti, kakor sicer družih zakramentov ne deliti, ker ji Kristus tacih svetih opravil ni zročil. Med kristjani je spolna zaveza le dvojna, cerkveni zakon ali pa priležništvo (konkubinát). Ker pa civilni zakon ni cerkven, je torej on pregrešni konkubinát; celo še večí zlo, kakor navadni konkubinát, v katerem se grešno zavezani vsaj ne slepé, da so v pripušeni zavezi.

Res pravijo: Sej civilno zaročeni smejo iti še v cerkev, da jih duhoven poroči. — O kolika milost, da še to smejo!! in ako ne storé, bo grešna zaveza imela vso postavno veljavo in podporo. Da bo pa za več potov in pisarij tudi več stroškov, se samo razumé, in tako bi bil civilni zakon nov prav zavít svederček, dreti že sicer žuljeno, in tukaj še osleparjeno ljudstvo!

3. Civilni zakon žuga kužiti še pravi zakon, ker bo zakonskim delal upanje in skušnjave se ločiti in se z drugim zaročevati. Kristus je zakon posvetil ter ga storil nerazvezljivega. Civilni zakon ni posvečen, in tedaj z različnimi izgovori razvezljiv. Ako bo pa gosposka razvezovala svoje zakone, bo kmalo dovolila to pri vsakem zakonu; strup civilnega zakona bo okužil tudi cerkvene zakone. Civilni zakon vpeljati se pravi široke vrata odpreti, da pride še več greha, prepira, kletve, pohujšanja, krivice med ljudi. To terdi skušnja po krajih, kjer imajo taki zakon. V resnici se smé reči, kakor je

keršanski zakon pravi zakrament, tako je civilni zakon skrinjica polna laži, nečistosti, zaničevanja božjega, pravi zakrament satanov. Keršanska družina, skoz veliko sto lét v cerkvi odgojena, vkoreninjena in posvečevana od rojstva do smerti, se ima zvito odtergati iz naročja te skerbne matere ter se kakor zgubljeni sin na ptuje podati, da jo popolnoma spridi posvetni duh, in sredstvo k temu ima biti zraven ločenja šole od cerkve zlasti civilni zakon.

Vsi ti, ki se vlečejo ali podpisujejo za civilni zakon, storé to iz nevednosti ali pa iz hudobije. Veči število, hočemo upati, dela to iz nevednosti, ker ne vé ločiti hudega od dobrega, laži od resnice, in ker malopridni časniki in liberalni širokoustneži to neprenehoma kričijo, in še drugih vabijo, da se v svoji kratkovidni nevednosti njim pridružijo, ter želijo, česar ne poznajo. Drugi, nevedne množice voditelji, storé to iz prekanjenega sovraštva do cerkve in vere, kateri s tim jemljejo bistevne reči in pravice. Da bi pa to ložej dosegli, se poprijemajo lažnjivih zvijač, da ni nič razločka med civilnim in cerkvenim zakonom, da celo zakon ni bil nekdanj zakrament med kristjani, da ima le država pravico zastran zakonskih zadržkov in postav. Tako resnici in zgodovini vkljub lové tičke na limanice, svoje brezbožne namene pa prikrivajo. Zato, keršanski bravec, ako si in želiš ostati pravi ud katoliške cerkve, in si v tacih rečéh manj podučen, oberni se do cerkvenih učencov, katerim je keršanska resnica od Kristusa zročena, in ne poslušaj prederznih širokoustnežev, kateri preklinjajo, kar koli ne vedó. (Jud. 10.). —a—

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. 21. t. m. so nastopili novi semeniški vodja preč. g. Fr. K r a m a r svojo novo službo. Mil. škof so jih ta dan skazali gg. bogoslovcem; ti pa so svojega novega očeta pozdravili z naslednjo pesmico, katero so jim podali v kaj krasno vezanem zavitku.

Vodja častiti, bodi pozdravljen!	Káži nam vire prave svetosti,
Kličemo danes vnet'ga serca;	Ž njimi napajaj naše sercé;
Vročé želimo, da blagoslavljen	Luči prižigaj nam učenosti,
Bil bi vse Svoje dni Ti z neba!	Da ne zgrešimo prave stezé.

Sprejmi nas v Svoje varstvo premilo,	Saj Ti obljubi čeda zročena,
Čuje nad nami naj Tvoja modrost;	Vdano da njeno serce Ti bo;
Brani nas vedno, Oče, pred silo,	V zmoto ne bode reč ji nobena,
Ktera dušila nam bi krepost.	Tebe deržala bo se skerbno.

Vódi nas srečno, vódi nas varno,	Da bi v svetišče vredna dospela,
Polzka, težavna večkrat je pot;	V katero jo kliče dobri Pastir;
Večkrat bučijo strasti viharno,	Tamkaj na veke se veselila —
Večkrat odpera brezdnó se zmot.	Sreče saj prave tamkaj je vir. —

Toraj Častiti, bodi pozdravljen!
Kličemo danes vnet'ga serca;
Vročé želimo, da blagoslavljen
Bil bi vse dni Ti z neba.

— Te dni smo poslali za novo leto v Celje 231 novih udov za bratovšino ss. Cirila in Metoda in pa denar za podobice. Kdor ima morebiti za podobice kaj oddati, prosimo, da bi poslal, ker se morajo nove dobiti. Upamo, da se bode bratovšina jela bolj pozivljati, ker silo potreba je molitve za spreobrnjenje razkolnikov.

— Gosp. državni poslanec Svetec je v daljšem, premisljivem vrednem spisu v „Novicah“ pojasnil in skazal, da ogovori, ki so krožili po nekterih časnikih zoper njega med zadnjim sejestvom državnega zbora, niso bili resnični. Govorica, da je postal okrajne sodnije svetovalec, se je rodila menda v kazini, ker so nekóga s tem dražili itd. G. Svetec je tedaj povedal, da so te govornice laž; pa ko bi bilo tudi kaj takega resnica, protestuje zoper to, da bi vsacega zato že za nasprotnika za-

znamnovali, ako je državni vradnik. Poslednjič k sercu žene dopisovalcem, da naj ne bodo tako silno poveršni, kadar gre za poštenje, naj ne černijo človeka kar precej za hudobnega sebičnika, izdajavca, odpadnika; taka gerda razvada se mora iztrebiti izmed slovenskega časništva itd. —

— Milovaje moramo opomniti, da se zopet čedalje bolj vmuzujejo v nektare slovanske liste kužljive pripovedi in enake reči, v katerih se z medenimi, ocukerkanimi, nergastimi in mevžastimi besedami popisuje tista zapeljiva ljubezen, ki toliko ljudi nesrečnih stori, moški in junaški značaj ljudstva kvari in toliko samomorov napravlja, kjer se je korenito vgnjezdila in vero spodjedla, kakor na Dunaju in drugod. Že lansko leto smo bili od višji dostojnosti resen spis dobili v tem oziru, ki smo ga bili pa še na stran djali, ker ni nič neprijetnejšega kakor tako rovanje zoper strasti, dokler ni prav velika sila. Tudi zdaj bodi le sploh rečeno: Slovenci, ne terpite, da bi Vam časnikiarji mladino kazili z medenimi zaljubljenostmi po nemški, italijanski ali drugi šegi! Berž ko kaj takega v kakem listu berete, vredništvu naznanite, da naj ga Vam nič več ne pošilja, ako misli tako pisariti. Slovenci so še verni in sramožljivi, in ako tudi le samo duhovni kak častnik zapustijo, se gotovo ne bo mogel več ohraniti. Ne dajte si kaziti, kužiti in pačiti ljudstva, temveč skerbite mu za pravo in resnično oliko. Kam je prišlo nemštvo, kam italijanstvo s takim strupom! Dozdaj smo vidili, da se je pri nas še vsak bukvar opekel, kateri je kaj kužljivega v zalogo vzel, ker Slovenci za take reči ne marajo. Po tuje olikani in zmikavti iz tujčevega strupa pa hočejo naše ljudstvo vse sčasoma tudi k temu privaditi, in med druge koristne in dobre spise smertni otrov trosijo. To so počasni morivci naše mladine. Pisavci in vredniki ter vsi pomočniki k takim kužljivim rečem naj gledajo, kako bodo pred Bogom izhajali!

Z Berd. † — (Po nepriliki zakasnjeno. Vr.) Ni kmali večí sreče za kako duhovnišo od sv. misijona, ki je res čas posebne milosti za vsacega človeka. O tem času gospod Bog s prav posebno očetovsko ljubeznijo na vrata človeškega serca terka, in ga k pokori vabi, da bi ojstri in žalostni osodi sodnjega dneva odšli, ter bi se nad nami ne spolnile Jezusove strašne besede, ki pravi: „Vi me bote iskali, pa me ne bote našli, in bote v svojih grehah umerli.“ (Jan. 7, 34.—8, 21.) Táko veliko srečo sv. misijona smo tudi mi doživeli pri bližnji fari v Kviškem (Quisca), ki sta ga vodila čč. oo. Bankić in Starè, iz Jezusovega reda. Začetek je bil 21. novembra popoldne, in sklenjen 1. dec. 1867; ravno prvo adventno nedeljo. Od tega sv. misijona bomo o drugi priložnosti kaj več po Danici ljubim bravcem naznanili,*) kar do zdaj zavoljo pomanjkanja časa ni bilo moč.

Iz Maribora. A. Kakor na Dunaju in v Gradcu, so tudi v Mariboru gospé iz katoliške družbe v nedeljo 12. t. m. za sv. Očeta po cerkvah pobirale. Nabralo se je: v stolni farni cerkvi 180 gld., pri sv. Alojziju (večidel od slov. družine) 55 gld.; v predmestni fari Matere B. 70 gld., in v cerkvi sv. Magdalene 22 gld. — Da tudi tukaj zasmehovanja in zaničevanja manjkalo ni, je samo po sebi jasno, ker tudi čez Maribor sije solnce nemškega liberalizma, kateri nima kaj zmožnosti za to, kar je blago, in kterega zmiraj le med opice mika in se ne more povzdigniti više kakor mu nos sega, ter ceniti ne vé kreposti, ker je suhoparnež sam ne premore. — Nočemo ponavljati krinolinskih in drugih žalostnih viteštev, kakoršne so se pripetile; zaterdimo pa, da tudi take sovražljivosti služijo le v to, da

*) Prosimo.

se vzbuja in žari katoliška zavést, in marsiktera iskrica se bode vnela v mlačnih srcih za katoliške cerkev in nje vidnega poglavarja. Čudežne so poti Božje! —

Naj slednjič še omenim, da je 15. t. m. tukaj umeril mnogo spoštovani gosp. Otmar Reiser, bivši mestni župan. Bil je pokojni zvest sin sv. matere katoliške cerkve, čverst značaj, kakoršnih je malo dan današnji. Veliko si je prizadeval, da je škofovski stol bil v Maribor prestavljen, in zarad teh zaslug so ga počastili sv. Oče Pij IX z redom sv. Gregorija. Bil je tudi pokojnemu vladiku Slomšek priserčen prijatelj; veselo je vložil tudi on za njih spominek 8 gld. Zanimiva je zgodnica iz njegovih mladih lét. Bil je novinec pri oo. benediktinarih sv. Blaža v Švicii. Nekega dne pred obedom mu zapové prednik novincev (da bi poskusil njegovo vdano pokoršino), da naj nalije pri studencu vode v škaf ter naj jo nese v drugo nadstropje, od ondod pa čez okno zopet doli izlije. To se je živahnemu mladenču prečudno zdelo in — zapustil je samostan in pravdoslovec postal. Pa duh, kterege se je v samostanu navdal, mu je vse žive dni ostal. — Naj počiva v miru poštena duša!

Iz Rima v mescu kim. 1867. (O bulgarskem misijonu). Leta 1862 se je opravniku ruske vlade obneslo, z raznimi zvijačami na svojo stran spraviti novoposvečenega nadškofa Sokolskega in ga speljati v Kijew; in rusko staroverstvo sploh si je jelo na vso moč prizadevati, da bi čisto spodrinilo bulgarsko zedinovanje. Tedaj so ukazali sv. Oče vélikemu predniku „reda vstajenja našega Gosp. J. K.“ (bazilijancev), Kajsiewicz-u, da naj pošlje novih misijonarjev na Bulgarsko, ki bi bili pripravljeni prestopiti k obredu slovenskemu. Tako naj bi se pokazalo Bulgarcem, da tudi naša sv. cerkev ima ta obred, da ga čišla, spoštuje; in po takem potu naj bi se spodbijal in zmanjševal vpliv ruskega razkolništva do Bulgarov.

Imenovani red je to storil in poslal koj leta 1863 misijonarjev na Bulgarsko, ki so si izvolili za središče svojega djanja Drenopolje (Adrianopol). Misijonarjev je sedaj šest, trije duhovni, trije pa neduhovni. Od duhovnov sta dva že prestopila k slovenskemu obredu, in dva neduhovna sta tudi zmožna za učenika nižje šole misijonske. Drugo leto prideta še dva duhovna v Drenopolje.

Ne bom sporočal o našem djanji perve tri leta, ko smo še stanovali v najeti hiši v drenopoljskem predmestju Kirš-hanně, ker o vsem tem je bilo brati in je še v časnikih, v „Oevre des Ecoles d' Orient“ in v „le Monde,“ — le kar se je storilo zadnje leto, o tem bom kaj povedal.

Naša nižja šola se dobro obnaša, akoravno si opravniki ruske vlade na vso moč prizadevajo, da bi jo spodrinili. Sosebno so v ta namen prav blizo naše ustanovili svojo bulgarsko šolo, pa jim ni šlo po sreči; zato so jo mesca junija l. l. zopet zaperli. Koliko moči ima katoliška izreja do serc mladine, naj spričujeta naslednja izgleda. Eden naših učencev, devetletni deček Stirjano, ima strica silnega staroverca, ki si je na vso moč prizadeval, dečka odtegniti naši šoli in ga speljati v rusko. Ko pa deček ni hotel v to privoliti, ga je stric siloma tiral v šolo staroversko; pa pri prvi priložnosti ubeži Stirjano. Zdaj ga začne stric gerdo pretepavati in ga zopet vleče k Rusom, — toda veselega obraza kakor vojvoda po zmagi priteče v našo šolo nazaj in pravi svojim součencem: „In ko bi me tudi ubil stric, vendar ne grem v staroversko šolo.“

Drugi deček, enake starosti in velikih zmožnosti, je toliko vpliva imel do svojih starišev in do svoje 19 letne sestre, da nam vsa rodovina sedaj ni več tako sovražna, kakor nam je bila poprej. Tudi noče v nobeno

drugo šolo stopiti, odkar je našo spoznal; mati njegova mi je sama to pravila in pristavlja: „Teodor je vaš z duša in s telesom.“

Naše misijoniše bi še veliko več storilo, ako bi imelo več duhovnov, več učencikov in pa več denarne podpore; vendar smem že kot veseli njegov sad povedati, da je v Drenopolji in pa v bližnjih vaséh že precej družin, kjer se je začela katoliška zavest glasiti ter uméjo in verujejo z milostjo Božjo, da le ena je prava cerkev Kristusova na zemlji, — namreč naša katoliška.

(Konec nasl.)

V Jeruzalemu je bilo po naznanilu preč. g. vodja Fr. Hrovata železno rebrovje kuple nad Božjim grobom konec mesca listopada lanskega leta že dogotovljeno. Kdor tedaj letos gre romat v Palestino, bo vidil že novo kuplo. —

Wabashaw v Ameriki, 6. grud. 1867. — Te dni so bili č. g. Buh pri meni en celi teden. Prav po domače sva se radovala, ker le redko nas tako veselje tu doleti — se z drugimi duhovni, posebno še z rojaki sniditi. Koj zvečer, ko doli pridejo, so poskusili malo moj misijon. Prišel je namreč nekdo ravno takrat me poklicat k bolniku, kakih 20 angl. milj daleč. Akoravno je s snegom medlo, da je bilo joj, se g. Buh kar napravijo na pot in namesto mene gredó k bolniku. Previdili so, da imamo med belimi tudi dosti terpljenja. Danes so jo zopet odrinill v neki misijon mojega kantona, kjer bodo jutri in v nedeljo maševali. Pobirajo malo okoli za novo krovinško cerkev; tukaj pri nas so precej dobili in bili zadovoljni.

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

Amerikansko. V Kanadi na Amerikanskem družba „za brambo sv. vere“ namérja zbrati celi poik vojakov za papeža. Tako mislijo, da vsaka duhovnija bo dala, oprávila in zderžala svojega vojaka. Dva mlada Kanađanca sta bila pri Mentani ranjena, in to naznanilo je ljudi v Kanadi silno vnelo. — V Mondeville-i je bil takó strašin vihar, da je ondotno katoliško cerkev poderl. — Iz novega Jorka pišejo, da je silovito veliko ljudstva o božičnih praznikih tišalo v ondotne katoliške cerkve. Ne more ne — nihče tajiti, le v katoliških cerkvah serce najde svoj sladki pokoj, ki ga sicer ni ne pri veselicah in nikjer na svetu. To naj bi premislili taki, ki po gostilnicah, kazinah in čitalnicah svoj „keršanski nauk“ imajo o dnevih Gospodovih. Poštena veselica se še le potlej prillega, ko je človek Bogú dal, kar je Božjega. — V novem Orleanu v južni Ameriki tergovstvo zastaja, pavole cena pada, ker Angleži Amerikance prehitujejo ter si sami po poljih pavolo pride-lujejo. Prav pobiti so torej prebivavci po unem kraju; zamurci kradejo goveda, ovce, svinje in jih koljejo, da si lakot tolažijo. Naselci posestniki so na bobnu, in zamurci nimajo opravila. To je najberže sad vojske in sužnjiškega oprostovanja. Tisoče jih ne vé kam pod streho, ne vé, kje bo prihodnji obed. Ceni se, da sedanja zimo jih je samo v tej okrajini že 30–50 tisoč vsega hudega konec vzelo. In kaj bo nastopno poletje? Pavole se malo seje in njeno pridelovanje se več ne splačuje. Veliko belih deržin je to deržavo zapustilo in preselili so se v deržavo Illinois ali pa v druge severno-zahodnje deržave, kjer ni zamurcev, da bi jim premoženje in vse pokradli, kar njih kmetije dajejo. Tako se piše v novojorško „Kchztg.“ Vidi se iz tega, da zamurec in sleherni je sebi in drugim v nadlego, kdor koli se ne dá keršansko olikati, da bi bil čeden človek. — V Fort-Monroe je imel belec Lattimer prepír z zamurskim dečkom. Odrašen zamurec pride in se pre-

cej potegne za dečka. Lattimir je bil pijan, gerdo dela z zamurcem in potem napnè pušo in zamurcu glavo prestrelí. Kakor ogenj se razširi ta dogodba med oprostnimi zamurci. Cele trume se jih zgrinja pred Lattimerjevo hišo. Lattimer hoče bežati, skoči z okna, pride pa derhali v roke, ktera ga do smerti pobija in manjkaj res pobije. Nekteri zamurci ga iztergajo razdraženi derhali in v ječo odpeljejo . . . To dogodbo smo zapisali v svarilo Kranjcem, ker sliši se da v nekem ali morebiti v nekih krajih se na Sveti večer pri Božji službi tako gerdo obnašajo kakor svinje, morebiti ravno zato, ker se poprej upijajo, sicer je komaj verjeti, da bi kristjan tako nezmerno sveti čas zamogel tako nezmerno nasramen biti. — 20 milj od Charlston-a je 24. grud. zgorel parobrod *Releigh*, ki je brodaril iz nov. Jorka v novi Orlean, in 13 osèb je konec vzelo. — Iz *Newbern-a* pišejo 24. grud., da komaj preide dan, da bi oprostni zamurci enega ali več barvanih ne umorili; — in iz *Galvestona* sporočujejo, da so *Kipkoo-Indijani* ob *Rio-Grande* morili in druge gnjusobe počenjali in na *Mehikansko* udarili. — Na *Mehikanskem* gospoduje po vojski povsod revšina, torej roparstva vsled lakote, in rovarstva po več krajih. —

Novo berilo iz vsih vetrov. Bar. John je odstopil od deržavnega ministerstva za vojsko, in baron Kuhn je izvoljen na njegovo mesto. Vzrok Johnovega odstopa je menda na *Madjarskem*. — Sedem gospodov z *Marija-celjskega* okroga, ki so bili 22. grud. po gr. Ant. Auerspergu gosposki hiši zoperkonkordatno peticijo izročili, je bilo kaj razveselilo konkordatoborce; toda za tó psevdopeticijo sedmerih je kmali nasledvala prava prošnja za ohranjenje konkordata od ondotnih mestjanov in posestnikov, ki je skalila vse veselje konkordatoborcev. — Poslanstvo iz renskih okrajn je undan pruskega kralja zahvalilo, da je na *Italijanskem* podpiral *Napoleonovo* politiko. Kralj je odgovoril, da bode „z Božjo pomočjo zmiraj branil svetno oblast papeževo.“ Za sv. Očeta se zbirajo torej vojski tudi obrenskih okrajinah. — Na *Laškem* se zmiraj bolj čuti gibanje za *italijansko* zvezo ali *konfederacijo*, pa tudi za povernjenje *napolitanske* in *toškanske* kraljeve deržine na svoja prestola. — Takrajno pooblaščenstvo ali delegacija si je izvolilo gr. Ant. Auersperga za predsednika in za podpredsednika g. *Blagotinšek-Kaiserfelda*, dva *Slovenca* po rodu, arhi-Nemca po mislih. — 21. t. m. je bilo oboje pooblaščenstvo pred *svitlim cesarjem*, v *pervo ogersko*, potlej uno iz deržavnega zbora. — *Tegetthof* je dobil véliki križ *Leopoldovega* reda. — Med vsimi evropejskimi vladami je *italijanska* naj perva, ki íše s sedanjo *mehikansko* samovlado v zvezo stopiti. *Italijanstvo* tudi o vsaki priliki demonštruje po primorskih krajih v škodo *Avstrije* itd. Pravijo pa vender, da iz prijaznosti do te *Italije* hoče *avstrijska* vlada prepovedati vojake za *Rim* zbirati po cesarstvu! — Na *Škotskem* v *Strathglas-u* neki svetni gospod s *katoliškim* duhovnom vred zbira kardelo vojakov za papeževo vojno, ki jo bode uni gospod v kratkem sam peljal k papeževi vojašini. — Vsi časniki napovedujejo vojsko, vsi kabineti govore o miru, vse fabrike delajo orožje za morljo ubozega človeštva; kaj pa bo, to vé le Gospod vojenstva, ki človeški napuh sedanji čas hoče brez Njega gospodovati, brez Njega se vojskovati in zmagati, pa bo tudi brez Njega sramoto žel. — Lepo število serčnih, poštenih *katoliških* mož iz vsih stanov, zlasti njih veliko iz tergovstva sklicuje *katoliške* veljake na 27. prosenca v *Kolin* k posvetu, kako bi se sv. Očetu v sedanjih časih izdatna pomoč skazovala. Tako v *protestanški Prusii*; — kako pa v *Avstrii*? — Zopet se piše po časnikih,

kako malo je podpisov v prošnjah zoper konkordat v primeri s temi, ki želé ohranjenje konkordata. Pa tudi to je odveč, ker dostokrat je bilo že dokazano, da naj veči del konkordatolomcev je ali nevednežev v tej reči, ali pa tacih, ki jim za spoved, post in vse cerkvenstvo ni dosti več mar kakor za mohametanstvo. Kaj bi neki taki govorili o konkordatu? — Časniki popisujejo vélike mertvaške slovesnosti, med kterimi je bilo truplo cesarja *Maksa* na *Dunaju* 17. sprejeto in 18. t. m. v cesarske rake pri oo. *Franciškanih* položeno. — Véliki komisar sv. dežele naznanuje tudi za letošnjo *Velikonoč* romanje v *Jeruzalem* in druge svete kraje. Kdor želi v družbo stopiti, pošlje do 20. sveč. 430 gld. sr. na *Dunaj* (*General-Commissariat*, *Stadt, Franziskaner-Platz* Nr. 4 neu). 12. sušca ob 10 dopoldne bodo odrinili iz *Tersta* proti *Aleksandrii* itd. — *Velikovaradinski škof* s korarstvom vred bodo zderžavali 36 svavov v papeževi vojni. — *Norvegija* ima le 12,000 *katoličanov* in šteje 149 svavov med njimi. — *Koblenski katoliški véliki zbor* lanskega 1. grudna je med svojimi načeli izrekel to: „Pravica rimskega stola do cerkvene deržave je stareji mem gospodstva vsake druge gospodnje deržine. To pravico napadati, napade rovarstva na to pravico priznati ali celo podpirati, se pravi čutilo za pravico in načelo postavnosti v milijonih serc podkopavati.“ Dalje: „Samostojnost papeževega stola je naj silniši potrebna za ohranjenje mirú med množinami narodov, ki so udje te cerkve“ itd. —

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. Popravek: V *Loko* pride za kaplana in kateh. g. *Val. Pečnik* z *Vač* (ne g. *M. Abzec*). Umerl je 17. t. m. g. *And. Kastrin*, fajm. v pokoju v *Ljubljani*, v 88. letu svojega življenja. R. I. P.

V lavantinski škofii. Umerla sta čč. gg. *Ferd. Jobst*, jubilat v pokoju v *Mariboru*, in *G. Spenger*, kaplan v *Trebovljem*. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. *G. A. St.* 1 gl., prosi sv. blagosl. za življenje in zadnjo uro. — *R. O.* prosi blagosl. za srečno zadnjo uro; 70 kr. — *Marija Kokalj* prosi sv. blagoslova za zdravje, ako je *Božja* volja, in za srečno zadnjo uro, 1 terdnj. za 2 gl. st. d. — *M. K. Voši* mir in edinstvo v keršanstvu, prosi za blagosl. za dušne in telesne potrebe in posebno, da bi mogla v gnadi *Božji* živeti, 1 dvajset. — *G. J. F.* iz *Polhovega* gradca 10 gl. — *G. dek. Fr. Anžlovar* 1 ces. cek. s pristavkom: „Ut inimicos S. Ecclesiae et Sedis apostolicae humiliare digneris!“ — *G. J. Dernovšek* 2 terdnj. po gl. st. d. iz namena, naj bi sv. Oče podelili sv. blagosl. in sprosil od Boga spreobrnjenje terdovratnih grešnikov na B. —

Za misijon v *Drinopolji* na *Turškem*. *Marija Kokalj* 1 terdnj. za 2 gl. st. d.

Za gosp. mis. *Buha* v *Ameriki*. Neka oseba pol gold. sr.

Za *afrik. misijon*. *Neim.* 1 gl.

Za *bulgarski misijon*. Njih več 5 gl.

Za cerkev v *Premu* na *Notranjskem*. „Po mnogih križih obiskovani se priporočajo v priprošnjo sv. *Helene*“, po *J. T. iz* *Zl. p.* 4 gl. a. v.

Pogovori z gg. dopisovavci.

Gosp. mis. P. v *Krow-W.*: S posebno hval. prejeli „*A. u. n. W.*“ — *G. mis. J. T.* v *Wab.*: Dozdaj še ni bilo *Š-ta*. — *G. J. Š.* v *Rimu*: Spis prejeli; ko bo določ., nazn. po pošti. — *G. Š.* v *S.*: Družinskih zadév si ne upamo na dan spravljati, torej blagovolite prizanesti. — *B. Kutuk* — *nácvuly. Br.*: Serčna hvala za znam. slov. knjigo! — *G. J. P.* v *Sl. g.*: Opravljeno. — *G. Fr. K.* v *M.*: Vravnano. — *G. M.-k.*: Drugačni dopisi bi bili za *Danico* bolj vgodni; — pojemo že tako preveč v sedanjih žalostnih časih.